

משרד החינוך
המדיניות הפדגוגית
אגף תורה ורוח

המטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים
المقر للتربية المدنية وللحياة المشتركة

המזיאון
הישראלי

מרכז יצחק רבין

יום הזיכרון ה-28 לרצח יצחק רבין

התקווה
ערכת פעילות
לכיתות ג'-ו'

יום הזיכרון ה-28 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكرى ال-28 لاعتقال رئيس الحكومة
وووزير الدفاع اسحاق رابين

המזיאון
הישראלי

מרכז יצחק רבין

משרד החינוך

הקדמה

שישה סדרי המשנה מסתיימים בדבריו של ר"ש בן-חלפתא: **"לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. שנא' ה' עוז ה' יברך את עמו בשלום."**

מפרש המשנה ה"תוספות יו"ט" מסביר את עניינה של ברכה זו ואת העובדה כי מובאת בסוף המשנה:

"...ומבואר הוא בעצמו שכל הברכות שבעולם אין מתקיימין אם אין שלום..." בהמשך הוא גם מבאר שהמשנה מסיימת דווקא באמירה זו כדי להדגיש שלמרות שחכמי ישראל חולקים ומתווכחים זה עם זה אין הדבר מעיד על **"חלוק הלבבות"** ועל כן הם רק **"נראים כאויבים. ונעשים אוהבים"**.

בי"ב בחשוון תשנ"ו, 4 בנובמבר 1995, בסיומה של עצרת, נרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין על ידי מתנקש יהודי. הרצח היכה בתדהמה את החברה הישראלית והטיל צל כבד על דמותה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

יום השנה לציון רצח יצחק רבין הוא הזדמנות לדיון על אודות דמותה של החברה הישראלית, על דרכי ההתמודדות עם אתגרים ומחלוקות בחברה דמוקרטית ועל אהבת הארץ והמדינה. מדי שנה, לקראת יום הזיכרון, משרד החינוך ומרכז יצחק רבין מוציאים במשותף ערכת פעילות לציון יום הזיכרון ובה מבחר פעילויות המוקדשות לנושא ערכי בעל משמעויות הנוגעות למציאות חיינו.

השנה בחרנו לעסוק ביום הזיכרון ה-28 לרצח יצחק רבין במושג "התקווה" מתוך הכרה בצורך של כל אזרחי ואזרחיות ישראל להחזיק בתקווה, לשאת עיניהם קדימה ולהמשיך ולפעול במרחב הפרטי והציבורי באופן אקטיבי, מתוך מחויבות למימוש חזונם, תוך התחשבות באחרים ובתקוותיהם בנוגע למדינת ישראל.

למורה,

לפניך ערכת פעילות המורכבת ממבחר פעילויות שנכתבו לציון יום הזיכרון ה-28 לרצח יצחק רבין ועוסקות בנושא שנבחר לציון יום הזיכרון – "תקווה".
מומלץ לעיין בערכת הפעילות ולבחור מתוכה את מהלך הפעילות הרצוי בהלימה לחזונו החינוכי, לרוח הכיתה, לחזון בית הספר ולמשאבים המצויים ברשותך (זמן, אמצעים טכנולוגיים וכדומה).

"התקווה" – ערכת פעילות

ערכה זו כוללת ארבע יחידות:

1. חלק א' – יצחק רבין והתקווה
2. חלק ב' – מדרש כרזה
3. חלק ג' – עוד לא אבדה תקוותנו – התקווה אחרי שנות אלפיים
4. חלק ד' – דבר היוצרת – תקווה בעיתות משבר

יצחק רבין נולד בירושלים בשנת 1922, ובמהלך חייו מילא שורה ארוכה של תפקידים בזירה הציבורית: סגן מפקד הפלמ"ח, רמטכ"ל, שגריר ישראל בארצות הברית, חבר כנסת, שר הביטחון וראש ממשלה. ב-4 בנובמבר 1995, לפני 28 שנים, בסיומה של עצרת המונים בתל אביב, נרצח ראש הממשלה יצחק רבין בידי מתנקש יהודי שהתנגד לדרכו המדינית.

יצחק רבין פעל רבות למען השלום, ועם תחילת כהונתו כראש ממשלה בשנת 1992 החל במשא ומתן להשגת שלום עם המדינות השכנות ועם הפלשתינים. **תקוותו של יצחק רבין** הייתה כי תהליך השלום יביא שקט ושגשוג למדינה ויחסוך את הכאב ואת המחיר הקשה הנלווה למלחמות.

[יצחק רבין טען כי:](#)

Hero of Israel (vi) Yitzhak Rabin c.1992 © Nabil Ezzamel 4/4/11

"ביטחון איננו רק הטנק, המטוס וספינת הטילים. ביטחון הוא גם, ואולי אף קודם כל האדם – האדם, האזרח הישראלי. ביטחון הוא גם החינוך של האדם, הוא הבית שלו, הוא הרחוב והשכונה שלו, הוא החברה שבתוכה צמח. וביטחון הוא גם התקווה של האדם."

Heroes of Israel (ii) Yitzhak Rabin c.1992 ©Neil Gfash 4/4/11

עוד אמר יצחק רבין:

"אין לנו מכרות זהב, אין לנו נפט ולא יהלומים.

ישראל ענייה במשאבי טבע, אבל יש לה ובה

פוטנציאל אנושי אדיר"

"כולנו אחים, כולנו ישראלים

וגורל אחד לכולנו"

יצחק רבין כראש ממשלה, שר ביטחון, רמטכ"ל – ראה את האדם. הוא האמין
בחשיבותו הגדולה של כל פרט ופרט בחברה הישראלית ובתרומתו לביטחון העם
והמדינה. הוא האמין באזרחים וביכולתם לשמור על כוחה הפנימי, על אחדותה ועל
עוצמתה של מדינת ישראל.

קורות חייו, על שלל התפקידים הציבוריים שמילא, באים לידי ביטוי בסרטון. הם מלמדים על מסירותו ואהבתו למדינת ישראל, ומבטאים
את אמונתו כי פעילות אזרחית למען החברה והמדינה היא משאב משמעותי ומרכיב הכרחי בחוסנה של החברה והמדינה ובתקווה
להקים כאן חברת מופת.

"התקווה"

ההמנון של מדינת ישראל משקף את התקווה שחלקו היהודים בעולם לאורך ההיסטוריה, להתקבץ יחד ולהיות עם חופשי בארץ ישראל. בימים שלפני קום המדינה היו היהודים מפוזרים במדינות שונות ברחבי העולם, וסבלו פעמים רבות מיחס משפיל ופוגע מטעם השלטונות והתושבים. הם חלמו על מדינה משלהם בארץ האבות, מדינה שבה ירגישו חופשיים, גאים ובטוחים.

כָּל עוֹד בְּלֵב בְּנִימָה
נֶפֶשׁ יְהוּדֵי הוֹמָיָה,
וּלְפָאֲתֵי מְזֻרְחָ קְדִימָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה –
עוֹד לֹא אֲבָדָה תְּקוּתָנוּ,
הַתְּקוּהָ בַת שָׁנוֹת אֲלֵפִים,
לְהִיּוֹת עִם חֶפְשִׁי בְּאֶרְצָנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

"התקווה"

הגעגועים והתקווה לחזור לארץ המובטחת בוטאו בשירים רבים שנכתבו על ידי משוררים מקצוות עולם, ובהם מתוארות ציפייה וכמיהה לשוב לארץ ציון, להתאחד כאן ולבנות מדינה שבה יוכל העם להיות חופשי.

לפני 75 שנים התממשה התקווה – אנו חיים במדינה איתנה, בטוחים, חופשיים ועצמאיים.

כָּל עוֹד בְּלֵבב פְּנִימָה
נֶפֶשׁ יְהוּדֵי הוֹמָיָה,
וּלְפָאֵתִי מְזַרְחָה קְדִימָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפִיָה –

עוֹד לֹא אֲבָדָה תְּקוּתָנוּ,
הַתְּקוּהָ בַת שָׁנוֹת אֲלֵפִים,
לְהִיּוֹת עִם חֲפְשֵׁי בְּאֶרְצֵנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

הכירו את הכרזה שעוצבה לציון יום הזיכרון ה-28 לרצח יצחק רבין:

התבוננו בכרזה ותארו אותה:

- מה אתם רואים בכרזה?
- אילו מחשבות מעוררת בכם הכרזה?

השנה, יעסוק יום הזיכרון ה-28 לרצח יצחק רבין במושג "התקווה".
במדינת ישראל זכינו להגשים תקוות רבות שהיו נחלתו של העם היהודי
במשך מאות בשנים.

צפו בסרטון שלהלן, העוסק בהישגיה של מדינת ישראל, ונסו לחשוב על אילו
הישגים נוספים היה אפשר לספר בסרטון...

המנון התקווה ביטא את שאיפתם של היהודים המפוזרים בתבל למדינה יהודית בארץ ישראל. כיום יש לנו מדינה משלנו.

- מדוע, אם כך, אנו מדברים עדיין על תקווה?
- מדוע נושאת הילדה שלט ובו כתוב "עוד לא אבדה תקוותנו"? על איזו תקווה לדעתכם מדובר?
- האם העובדה שיש לנו מדינה משלנו מספיקה כדי שנרגיש עם חזק ומגובש במדינה שנעים וטוב לכולם לחיות בה?

למרות שפע הברכות שזכינו בהן בדורות האחרונים, חשוב שנזכור את דבריו של ר' שמעון בן-חלפתא בסיומם של שישה

סדרי משנה:

"לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. שנא' ה' עוז ה' יברך את עמו בשלום".

נסו לחשוב ולהסביר מדוע השלום הוא "כלי מחזיק ברכה"?

מדוע ההצלחה בכל שאר התחומים לא תוכל לבוא לידי ביטוי בלעדיו? (דמיינו מה יקרה במשפחה, בחברה, בעם או במדינה שלא שוררת בו אווירה של שלום...)

- אילו דברים עלינו לשפר כדי שכל אזרח ואזרחית במדינה ירגישו שווים, שייכים ובעלי ערך?
- חישבו על הכיתה שלכם: האם כל תלמיד ותלמידה בה מרגישים שייכים, שווים ובעלי ערך?
- כיצד ניתן להבטיח שכל האזרחים וכל התלמידים יחוו שוויון, שייכות וערך?

האזינו לשירו של עקיבא

ובחרו מתוך מילות השיר או תמונות הקליפ

קטע שמעורר בכם תקווה

יום הזיכרון ה-28 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ז, 4.11.95 | الذكرى ال-28 لاندغتيال رئيس الحكومة
وووزير الدفاع اسحاق رابين

המוזיאון
הישראלי
מרכז יצחק רבין

<https://www.youtube.com/watch?v=U0obEV7PeA2>

משימת אתגר – נקודה למחשבה...

- מדוע בחרו במשנה לחתום במשפט:

"לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. שנא' ה' עוז ה' יברך את עמו בשלום"?

- מה רצו ללמד אותנו על המחלוקות הרבות של חז"ל המופיעות במשנה?

- האם הן השפיעו על יחסם של חכמים זה לזה?

- מה הדבר יכול ללמד אותנו?

"עוד לא אבדה תקוותנו" – התקווה אחרי אלפיים שנות

גולה

מדינתנו בת 75 אך אנו לא סיימנו לקוות. נשארה עוד תקווה

בליבנו – תקווה לעוד משהו...

תקווה שבמדינה שלנו נחוש מאוחדים ושמחים. תהיה לנו מדינה

שבה נוכל לחיות יחד כמשפחה אחת גדולה ומגוונת.

לדברי יצחק רבין ז"ל, לא מספיק שתהיה לנו מדינה עצמאית
וחזקה עם צבא שיגן עלינו. אנו חייבים להיות חזקים ואיתנים גם
בחברה פנימה: עלינו לוודא שאנו חיים בחברה ששומרת על
אזרחיה, מתחשבת בהם ומתייחסת בכבוד לכל אדם באשר
הוא.

מדבריו של יצחק רבין עולה כי עלינו לפעול למען יצירה של
חברה התורמת ומחזקת את המדינה באמצעות מעורבות,
אכפתיות וחריצות. הוא ראה בערכים אלה את הבסיס
להתממשותה של התקווה.

האם אתם מסכימים עם אמונתו של רבין שחוסנה של מדינה
אינו תלוי בעוצמתה הצבאית בלבד אלא גם בכוחה החברתי?

האנושי?

הסבירו.

כשהתייחס יצחק רבין ז"ל לביטחון של מדינת ישראל הוא אמר:
"ביטחון הוא גם החינוך של האדם, הוא הבית שלו,
הוא הרחוב והשכונה שלו, הוא החברה שבתוכה
צמח"

- נסו להסביר למה התכוון רבין כשהתייחס ל"חינוך", ל"בית",
ל"רחוב והשכונה" ול"חברה" בהקשר של ביטחון

- נסו לתאר במילים שלכם כיצד המילים "חינוך", "בית", "רחוב ושכונה" ו"חברה" עשויות לעזור לנו להפוך את החברה לחזקה מבפנים.

יצחק רבין אמר:

"כולנו אחים, כולנו ישראלים וגורל אחד לכולנו"

- האם לדעתכם העובדה שכולנו ישראלים וגורל אחד לכולנו מספיקה כדי שנרגיש כולנו אחים?
- מה צריך לקרות כדי שכל אזרחי ישראל ירגישו אחים?

סגל נבחרת הכדורגל הלאומית הצעירה של ישראל מורכב ממיטב הכדורגלנים המחזיקים באזרחות ישראלית שגילם אינו עולה על 21.

נבחרת ישראל עד גיל 21 בפתח משחק מול גיאורגיה ברבע גמר היורו עד גיל 21 (צילום: אסי קיפר, ההתאחדות לכדורגל)

נתבונן בסגל שחקני הנבחרת ונכיר את חלקם:

• מה ניתן ללמוד מהתמונות ומהכתבה על הרכב השחקנים?

צפו בסרטון:

- האם לדעתכם שחקני הנבחרת מרגישים "אחים"?
- מה גורם להם להרגיש כך?
- האם הם מרגישים שווים בקבוצה?
- האם הרגשות הללו נותנים להם כוח? כיצד ניתן לדעת אם התשובה על כך חיובית?
- מה ניתן ללמוד מסגל הנבחרת וליישם בכיתה ובחברה?

דבר היוצרת (יעל קשלס):

"בעיצוב הכרזה בחרתי להתייחס לחשיבותן של תקווה, של אחריות ושל מעורבות אזרחית, במיוחד

מנקודת מבטם של הדור הצעיר, דור העתיד.

המשפט שבחרתי להדגיש מתוך ההמנון – 'עוד לא אבדה תקוותנו' – מבטא בעיניי אמירה חשובה:

כל עוד אכפת לנו, כל עוד אנו יכולים לדמיין את המקום הזה כביתנו – נמשיך לפעול ולהיות מעורבים,

לעצב במו ידינו את הבית שלנו – האישי והלאומי."

- מה דעתכם על הדברים שכתבה יוצרת הכרזה? האם אתם מסכימים איתה? מדוע?
- מהי התקווה שלכם בנוגע למדינת ישראל?
- כיצד אתם פועלים או תפעלו בעתיד כדי שהתקווה שלכם תתממש?

יום הזיכרון ה-28 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.95 | الذكرى ال-28 لاغتتيال رئيس الحكومة
يوم الدفاع اسحاق رابين.

**הכינוזיאון
הישראלי**
מרכז יצחק רבין

